

Učiteljski TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 3.

V Ljubljani, 1. februarja 1875.

Tečaj XV.

V spomin

dr. E. H. Coste,

umerlemu 28. jan. 1875.

ud' Tebe smert je pokosila,
Zaperla solzno Ti okó,
Domovje naše spet ranila
Z nemilo svojo je kosó.

Svoj bistri um in sêrce blágo
Si domovini žertoval,
Si trudil se za sveto zmago,
Da vsahne Ti življenja kal.

V naródu bodeš živel vedno,
Doklêr bo svet zasluge štel,
In djanje Tvoje blago, spretno
Za zgled bo Slave sin imel.

Iz zgodovine tvarinarstva.

Ni je krivovere bolj zapeljive, ni ga nauka bolj nevarnega cerkvi, deržavi in človeški družbi, od tvarinarstva, ki se dan danes v vabljeni obliki pod imenom naj novejše učenosti ali vednosti 19. stoletja ponuja in vriva v javno življenje, da, celo v poduk in izrejo. „Jej, pij, s smertjo tako vse mine.“ Posledica bi bila, zverinsko življenje med ljudmi; človek, ki ne veruje ne na Boga, ne na neumerjočnost človeške duše je suženj svojih strasti, ne pozna ne dobrega, ne hudega dejanja, „ker „človek ni odgovoren za svoje dejanje; vse, kar se na svetu zgodi, je zgolj „naključje, ali je dobro ali slabo, človek ne more temu kaj!“

Med narodi starega veka se je prikazalo tvarinarstvo naj prej pri Gerkih. Aristip Cirenejski, vtemeljitelj cirenejske šole, mu je pot nadelaval med ljudstvom. Učil je, da ni Boga, tajil je neumerjočnost človeške duše. Življenje vživati to je nad vse, kar more človek doseči. Nauk njegove šole je izražen v besedah: „Vživaj življenje, o smerti vse mine“.

Okoli 80 let pozneje je stopilo na njegovo mesto modroslovje Epikurejevo. Po njem so se telesa izobrazila iz atomov, ki so od vekomaj; delovalo je pri tem samo naključje. Epikur naravnost ni tajil božanstev, a ona se ne brigajo za človeške reči. Od neumerjočnosti človeške duše neče nič vedeti. Poglavitna krepost je njemu prekanjenost, kako dobiti sredstev za razveseljevanje in blagostanje. Sokrat, Plato, Aristotel, Evripid in drugi so zastonj povzdigovali svoj glas, in kazali na pogubljive posledice takega nauka za človeško družbo. Čedalje bolj se je pogrezovalo gerško ljudstvo, in si kopalo svoj grob. — Navalu krepkih in nepomehkuženih Rimljanov niso mogli zoperstati, in prišli so pod latinski jarem. Tvarinarska načela hitro rastoča vplivala so tudi na nravno in družinsko življenje Rimljanov, ter je okužila. V lepi obliki zavita in z zgovorno besedo ponujali so jih ljudstvu pesniki na pr. Horacij, Lukrecij, Kar i. dr. Vsak prihodni deržavljan je mogel tudi biti izobražen po gerški. Moški spol je dobival gerške učenike; ženske pa gerške gojiteljce; učeniki in učenice podučevaje v gerških učenostih pa tudi niso pozabili podučevati v gerških pregrehah. Sicer so cesarji: Vespazijan, Domicijan, Hadrijan in drugi dajali ukaze zoper modroslovce, pesnike in govornike, ki so se dotikovali verstva in nraavstva; a vse to ni odvernilo zlega. Zasmehovanje in zaničevanje božanstva je postopalo z razkošnostjo vred, s hrepenjem po vživanji, prešeštvom, detomorom in suženstvom, in razjedeno od teh pregreh bližalo se je rimsko ljudstvo svojemu poginu. Juvenal (38 — 119 p. Kr.) je tožil zoper narodno odgojo pri Rimljanih, od kar so zamenjavali svoje nekdanje, priprosto in krepostno življenje z gerškim. „Ni več tako, kakor je bilo pri prednikih. Stariši in učeniki

so slabejši. Resnobna je bila odgoja pri starih Rimljanih. Otrok je bil rojen iz krepostnih staršev, z veseljem ga je oskerbovala hišna mati. Sedaj ga pa zaupajo gerški sužnji ali sužnjemu, ki nista za drugo rabo. Nježni otroški duši se pripovedujejo bazni in razne zmotnjave. Sicer si pa taki sužnji derznejšo vpricho otrok vse, kar slabo vpliva. Prigodi se tudi, da roditelji sami napeljujejo otroke v hudobijo in prederznost; da, videti je, kakor da bi otroci z rojstvom že prejeli vso hudobijo. . . . So pa tudi učitelji po tem. — „Hčere lahko naštejejo ljubimce svojih mater in pišejo jim zaljubljena pisma, kakor jih mati narekuje. — Kako bi mogel kdo boljši biti, kakor oče; slabo se še zmirom rado posnema.“

Potem, kakor Juvenal to popiše, razume se lahko, kako da so Rimljani poslednjič zamerli za strupom tvarinarstva, ki je bilo prineseno iz Grecije, in da niso mogli zoperstati navalu krepkih narodov.

Potem, ko se je kerščanstvo vkoreninilo in razširilo, ni se upal na dan tvarinarski nauk. Sicer so v srednjem veku nekateri možje na pr. Janez Erigena, Abailard, Almarih iz Chartres in njegov učenec David iz Dinanta, predbežnik Baruha Spinoze, skušali preširne nauke razširjevati, a cerkev je čula nad čistim naukom in javnim mirom v verskih rečeh; take misli, taki nauki niso dobili vgodnih tal in so bili precej v korenini zaterti. Osvojenje Carigrada po Osmanih (1453) in iznajdenje tiskarstva (1440) prenaradilo je popolnoma tedanji red v Evropi. Po zmagi nad Carigradom bežali so naj bolj učeni Gerki na Laško, in posebno so jih Medicejci jako gostoljubno sprejeli. Prinesli so seboj duševne zaklade starih gerških pisateljev in slava gerških učencov se je razlegala po Evropi. Hitro se je širila prosveta, ker tiskarstvo je njo posebno pospeševalo. Nastali so čisto novi nazori o umetnji, slovstvu, o državnem in cerkvenem razmerju, še tudi pri verstvu so začeli prenarajati. Nastale ste dve modroslovni stranki, ki ste se ločili v tako imenovane Platonovce in Aristotelovce. Pervi so še združevali modroslovje in vero; drugi pa vere niso mogli zedinjevati z razodenjem božjim. Posebno pa so se nagibali Averoisti močno vsebožanstvu. (Dalje prih.)

Nekaj iz naravoslovja.

(Dalje.)

Svetloba.

1. Kaj je svetloba. Zvok nastaja, ko se kako telo stresa, in ta zvok vodi potem zrak do naših ušes, svetloba pa nastaja, kakor uči novejša vednost s tem, da se stresajo svetla telesa; to tresenje se potem prenaša na eterično snov, ki je zelo elastična, kaj drobna, in se s čuti ne da spoznati, a vendar prešinja vsa svetovna telesa, ta jih vodi do našega očesa, in tukaj nareja, kakor vsako draženje na oko, vtis svetlobe.

2. Samosvetla in temna telesa. Telesa, ki imajo to lastnost, da stresajo eter, in narejajo vtis svetlobe, imenujejo se samosvetla telesa. Tem se prištevajo: sonce, stalnice, blisek, plamen, veše i. dr. Telesa, ki nimajo lastne svetlobe, in se potem še le vidijo, da jim druga svetla telesa svetlobo dajejo, imenujejo se temna telesa. Zemlja, mesec sta sama na sebi temna telesa in dobivata svetlobo od solnca.

3. Razširjenje svetlobe. Svetloba se razširja od svetečega telesa na vse strani v ravnih potezah. Zato se tudi plamen od svetlobe vidi od vseh strani. Hitrost svetlobe, t. j. prostor, kateri prehodi, znaša 42.000 milj v eni sekundi, ter preseže milionkrat hitrost zvokovo. Telesa, ki spuščajo svetlobo skozi se, kakor zrak, voda, steklo, imenujejo se prozorna, tista pa, ki odbijajo svetlobine trakove imenujejo se neprozorna. Ako pade svetloba na neprozorno telo, je za njim nerazsvetljen prostor, kamor svetloba ne pade, ker se naravnost razširja. Ta nerazsvetljen prostor imenujemo senco.

Razsvetljava je pa tem slabaja, čim dalje smo od izvora svetlobe. Svetloba 2krat, 3- ali štirkokrat i. t. d. oddaljena, daje tudi 4krat, 9- in 16krat i. t. d. manjšo svetlobo. Svetloba je pa tudi tem slabaja, čim bolj pošev padajo svetlobni trakovi na kako telo, ker svetlobni trakovi postransko ploskev manj zadevajo, kakor ploskev, ki navpično stoji v primeri k svetlobnim trakom.

4. Lomljenje svetlobnih trakov. Ako gre pošev padajoči svetlobni trak iz tanjšega prozornega telesa (zraka) v gostejše prozorno telo (n. p. v vodo), tako se v tem na znotraj proti vpadni navpičnici lomi, t. j. kloni od svoje prave meri (približa se prelomljeni trak podaljšani vpadni navpičnici), ako gre pa iz gostejšega prozornega (iz vode) v tanjše prozorno telo (v zrak), tako se v tem lomi na zunaj t. j. odmakne se pri prehodu v manj gosto tvarino od navpičnice. Na lomljenje svetlobnih trakov naslanjajo se naslednje prikazni? Ako se dene v skledo denar, kateri zakriva obstenje očesu, in se potem voda noter vlije, je tedaj denar toliko vzdignjen, da ga vidi oko. Ta prikazen se opira na lomljenje svetlobnih trakov. Ko namreč svetlobni trakovi prehajajo v poševni meri iz gostejše vode v tanjši zrak, odklonijo se, tako da tisti, ki so šli nad očesom, preden se je voda noter vlila, sedaj zadevajo v oko. Iz tega vzroka se nam tudi vidi ravna palica, katero pošev vtaknemo v vodo zlomljena tam, kjer se zrak in voda dotikujeta. Iz tega vzroka se nam tudi vidijo ribe in druge reči v vodi poveršju bliže, kakor so zares. Različna debelost zračnih plasti je že zadosti, da se lomijo ali odklonijo svetlobni trakovi, tako, da izhajajoče zvezde že vidimo, preden so prišle v obzorje, in jih potem vidimo še nekaj časa, ko zatonejo. Steklo, ki je na obeh straneh ravnobežno t. j. ki ima vzporedni strani, n. pr. steklo v oknu, svetlobo tako lomi, da je izhajajoči svetlobni trak ravnobe-

žni z vpadajočim, in da se stvar taka vidi, kakor je v resnici. Večje se vidijo stvari, ako ste obe strani pri steklu zbokli t. j. napeti (konvex), manjše, ako ste vbokli ali vderti (konkav). Zboklo steklo (zbokla leča) lomi vse svetlobne trakove, ki z njegovo osjo vzporedno idejo tako, da se srečajo v točki, ki se imenujejo žarišče ali fokus leče, in tako povekša podobo stvari, ki je znotraj njegovega žarišča, tedaj se tudi imenuje „povekšalno steklo.“ Ker se zbirajo vsi svetlobni trakovi, ki zadevajo napeto steklo, v eni točki (žarišču), imenuje se tudi tako steklo, leča zbiralka. Ker se svetlobni trakovi zbirajo v eni točki, poviša se tudi toplota v tej točki, in je v rabi tudi kot zažigalno steklo. — Ako se združi več zboklih ali napetih leč tako, kakor je treba, t. j. v pravi daljavi, druga od druge v cevi, tako da se skozi nje stvari dajo lahko pregledati, tako se nam vidi stvar veliko večja in bližjeja. Taka orodja so drobnogledi (mikroskop) in daljnogledi. Vsled teh nam je mogoče videti prav male ali tudi prav daljne reči, ki ni mogoče gledati jih s prostim očesom. Vboklo steklo ali vderta leča razmetava vzporedno z osjo vpadajoče svetlobne trakove, zato se nam stvari, katere gledamo skozi njo, vidijo manjše in bližjeje. Daljnovidni ljudje imajo tedaj, da morejo natanjko videti tudi bližnje reči, zbokle naočnice, katere podobe od reči očesu primaknejo; a kratkovidni imajo, da tudi daljne reči morejo videti, vbokle naočnice (Concavbrillen).

Odbijanje svetlobnih trakov.

Ako svetlobni trakovi na svojem potu po ravni potezi zadevajo telo, odbijajo se. Razloči se pa, ali se trakovi odbijajo od teles, ki imajo gladko likano ploskev, ali od teles, ki imajo osorno, nelikano ploskev. Svetlobni trakovi, ki padajo na telesa z gladko ploskvijo, redoma se odbijajo in tako narejajo sercala. Naravna sercala so: poveršje pomirjene vode, živega srebra i. dr., umetna: steklo, obloženo na eni strani z raztopnino iz kositra, cina in živega srebra, uglajena kovina. Ako je ploskev kacega sercala ravna, tako je to ravno sercalo, ako je ploskev vbokla (vderta) imenujejo se vboklo sercalo, ako je zbokla (napeta) imenuje se zboklo sercalo. Podoba kake reči v navadnem ali ravnem sercalu, videti je, da je ravno tako daleč za sercalom, kolikor je stvar pred njim, in ima ravno tako podobo in velikost. Podoba v vboklem sercalu videti je večja, v zboklem pa manjša. Vboklo sercalo odbija svetlobne trakove, ki padajo nanj, na eno točko, žarišče (Brennpunkt), tam vžigajo ko se toplota združi, stvari: n. p. popir, žveplo, slamo i. t. d. Vbokla sercala imenujejo se tudi zažigalna sercala. Ne le gladke in likane telesne ploskve, temveč tudi ploskve negladkih in osornih teles odbijajo svetlobne trakove, ki pridejo potem v naše oko, tako tedaj vidimo telesa.

Razhajanje svetlobe v barve. Bela, solnčna luč ima sedem barv: rudečo, pomerančasto, rumeno, zeleno, modro, indigasto, vijolčasto (ljubičasto). To vidimo, ako vzamemo trirobat kos stekla (prizmo) in solnč-

ne trakove v njega napeljemo. Za prizmo se prikaže sedem imenovanih barv. Iz teh se zopet sestavi bela solnčna svetloba, ako barvine podobe vjamemo z lečo zbiralko. — Mavrica se tudi naredi tako, da gre bela solnčna svetlobo skozi padajoče deževne kaplje, in tako lomljena se razide v sedem barv. A mavrico le takrat vidimo, ako je solnce za nami in deževni oblak pred nami. Barva rosnih kapelj, jutranja zarja in večerni žar, kolobari okoli solнца in mesca, pasolnce in pamesec razlagajo se tudi tako, da se svetloba lomi in razloži po hlapovih, mehurčkih, s katerimi je zrak v določenih časih napolnjen. Kolobari okoli solнца in mesca se narede, ko hlapovi lomijo in razdeljujejo solnčno in mesečno svetlobo. Pasolnce in pamesec (Nebensonnen und Nebenmonde) je podoba solнца ali mesca, ki se nareja, ko hlapovi v zraku odbijajo solnčne in mesečne trakove. Jutranja zarja in večerni žar se naredi tako, da preidejo solnčni trakovi, ker solnce nizko stoji, skozi spodnje zračne plasti, ki so z hlapovi napolnjene. Ako so plasti zgoščene, prepuščajo prehod, le rudečim in rumenim svetobnim trakom, in sicer rudečim, ako so le nekaj, rumenim, ako so precej zgoščene. Ako odbija kako telo samo rudečo barva, vidi se nam rudeče; ako samo zeleno, pa zeleno, ako pa odbija vse barve, tako je belo; ako pa ne odbija nobene, ampak vse poserka, černo je. Kakšen kras in kakšno lepoto prinašajo barve v svojih raznih sestavah.

(Dalje prih.)

Jan Nep. Nečásek.

C.

»Bolj kakor pred spoznamo sedaj, kako milí Oče ste nam bili. Kakor oče ljubi svoje sinove, ste Vi nas ljubili, za nas ste skrbeli in delali ves čas.«

Blago se prav cení, kedar je človek zgubí, in blage možé svet čísla navadno, kedar jih na svetu več ní — po besedah pesnikovih:

B'la je taka osoda vedno slavnih možakov:

Da jim slovelo ime, ko jih zagernil je grob.

Od Boga prihaja vse gospodstvo; od Očeta v nebesih se imenuje tudi vse očetovstvo na zemlji. Predrago in prečastno je bilo toraj ime oče vselej ljudém. — Kedar je otél junak domovino ali mogočno pove-ličal, nadeli so mu že pogani častno ime oče, in hvaležna mu je bila vsa očetnjava. — Kedar je poslavil učenjak cerkev Kristusovo, da je živel sveto, učil ter pisal modro, poslavila ga je potem tudi ona ter častno imenovala cerkvenega očeta. — Tako tudi ni brez gotovega tehtnega vzroka, da je o slovesu ravnatelja svojega s tím imenom počastila gimnazijska mladina; in tedaj je bolje mimo poprej spoznala, kako mil oče je bil jej Nečásek.

„Očetovska ljubezen ne sme biti strast, ona biti mora dolžnost“ (S. M. Girardin). — Dolžnost, sveta dolžnost mora tudi učitelju biti ljubezen do učencev. Tako po očetovski je ljubil Nečásek; bil je mož brez strasti. Redki so taki ljudje na svetu: enega vódi duh napuh, enega pohotno meso, enega nečimurno blago, in — gorjé potem učencem, kajti vselej se jih kaj prime.

„Da je kdo dober predstojnik (višnjikar, verhovnik), biti mora terd do sebe, mil do podložnikov“ — pravi sv. Jovan Zlatousti. Tak je bil Nečásek, in kako so ga milovali ali ljubili njegovi domači, to se popisati ne dá. Ljubili so ga učitelji ter radi zbirali se krog njega; ljubili so ga iskreno tudi učenci, kar so mu pokazali očitno vzlasti na zadnje o slovesu.

Znamenito je, da se v svetem pismu nikjer ne veléva, naj oče in mati ljubita svojo deco; večkrat pa se zapoveduje, naj otroci spoštujejo in ljubijo svoje starše ali roditelje. Naravno je prvo ter se navadno izveršuje; naravno je tudi drugo, vendar se tolikrat ne spolnuje že proti pravim staršem, — kaj še le proti njihovim namestnikom, proti duhovnim očetom, učiteljem in gojiteljem! Čim redkejši so toraj gojenci, kateri resnično spoštujejo in serčno ljubijo svoje voditelje; tim slavnejši dokaz prave Nečáskove dobrote nam sme biti ono hvaležno skazovanje mladinske ljubezni.

Dober je bil Nečásek, in v tej dobroti šolske mladine ni ljubil v besedi, z jezikom, na vitez, pohotno ali morda leposlovno; temuč „kakor oče ljubi svoje sinove, ste Vi nas ljubili, za nas ste skerbeli in delali ves čas“ — spričujejo mu učenci in gojenci slovenski; in — ko je v Pragi na smertni postelji ležal dobri reditelj, molila je zanj verla mladina gimnazije Staromeške celo v šoli in skupno. Ta ljubezen je mnogotero polajševala mu bridko ločitev, in potolažen je pred smertjo nekterikrat ponavljal besedo:

2) „Dobrim godi se na zadnje le dobro, da — na zadnje, na zadnje“.

Kdor pa želí, da bi se na zadnje godilo mu dobro, mora prej živeti dobro, in v resnični dobroti vravnávati vse svoje dejanje in nehanje, kakor je prav in pošteno. V očetovski ljubezni je skerbela in delal Nečásek na korist svoji šolski mladini, in vračevalo se mu je dobro celo na zadnje, kajti:

Ako drugim rad koristiš, sebi koristiš;

Ako pa družih ne ljubiš, nihče te ljubil ne bode.

„Simon, ali me ljubiš?“ — je Petra popraševal Gospod, kedar mu je tudi kot nadučitelju izročeval svojo čedo, jagnjeta in ovce, naj jih pase z jedjo resnice: tako poprašuje še vedno učitelja, vzlasti ravnatelja, komur izročá nedolžno in nadepolno mladino, naj jo učí in vodi po poti

k resnični blagosti. Srečen, presrečen učitelj — voditelj, kateri s Petrom sme reči: „To je da, Gospod! ti veš, da te ljubim“. — V tej ljubezni do pravega nadučitelja Gospoda — prav uči in srečno vodi izročeno si deco — šolsko mladino. Ljubezen in resnica ste mu — kakor Nečásku — v vsem podučevanju in vzgojevanju zvezdi vodnici — rednici.

„Imaš li ti mene tudi rad?“ — popraševal je Mozart še dečko velikrat svoje družnike, in koj so mu priigrale solze v oči, če je kdo tudi le šaljivo odmajeval ali odnikaval. Tako poskuša tudi učitelja — gojitelja mladina, če prav ne z besedo, in koj čuti na tanko, kdaj jo vodi resnična ljubezen, in —

Kar umnih um ne vé, ne izmodruje,
To prosto otročje serčice spolnuje.

Nasproti pa je istina, da je učenjak, ko bi govoril tudi vse jezike, vedil vse skrivnosti, imel vso učenost, brez te ljubezni Gospodnje verni mladini vendar le bučeč bron ali zvoneč zvonec. — Kakor o časti in spoštovanju, opazil sem tudi o ljubezni pri Nečásku tile dve pravili: a) Bodi ljubeznjiv, in ljubili te bodo: in b) Ljubi ti ljudi, in ljudje bodo ljubili tebe.

D.

»Poglavitno vodilo Vaše, katero ste tudi nam tolikanj priporočali, je bilo: »Iščite si slave v zvestem spolnovanju svojih dolžnosti!« Zvesto ste zverševali svoje dolžnosti. Kakor marljivi gospodar prvi vstaja in poslednji vspava, ste tudi Vi prvi prihajali v šolo in poslednji odhajali iz šolskega poslopja«.

Slave, slave želi si človek vsak že po strasti, ktera po zavžitem drevesa prepovedanega sadu klije v njem po glasoviti trojedni korenini; kaj še le človek učenjak, kteremu prav vsled tega odpirajo se oči, da spoznava vzlasti dobro in hudo, in kteri hoče Najvišemu biti enak. Oj kako mično se po srednjih in viših šolah učencem opisuje slava nekdanjih vojščakov — na bojnem polji junakov poganskih, kterim — češ — kerščanski junaki vsi s čevljev jermena odvézati niso vredni! Kaj čuda, da mladenči premnogi — in to naj sposobniši — svobodno uderó jo za slavo to, pustivši v némar popolnoma, da tudi

Pobožnost ima čislane junake,
Enako, kakor slava, kakor sreča.

(Schiller — Wallenstein.)

„Junaštva kaj je kras in znak? — Serčan je tud sirov divjak, — Pohlevnost je kristjanu znak. — Kder je svobode mnogo, tam je tudi mnogo zablode. Al dolžnosti ozka pot je varna“. — Svést si resnice te je ranjki Nečásek z besedo in dejanjem klical dijakom, naj vam ne bode

žal, da stisnjena je v ozke meje vaša moč, ter kazal nam poglavitno svoje vodilo:

3) „Iščite si slave v zvestem spolnovanji svojih dolžnost“.

Da si časti in slave smemo iskati, to je jasno kot beli dan, in saj Bog sam nam jo obéta v svojem veličastvu. Dal je v ta namen človeku svobodo in vredil je svet po raznih stanovih z raznimi dolžnostmi tako, da naj jih človek prosto spolnuje in po tem zasluži si hvalo ali grajo, slavo ali sramoto.

Lepa je prostost, zlata je svoboda, in koga bolj mika, kot duhovitega mladenča v telesni kreposti, polnega žive domišljije o slavni bodočnosti? — Srečen, kdor ima v tej dobi modrega vodnika, ki ga napeljuje na pot dolžnosti ter varno vodi k pravi slavi! Srečen, kdor zgodaj spozná, da se svoboda človekova kaže in vspešuje v tém, da voli in izvršuje to, kar je prav, dobro in lepo, rad in prosto, in sicer po veri in vesti, ne pa preširno ali samopašno, po svoji termi, po kacih napačnih vzorih posvetnih ali celo poganskih. Tu je šolska mladost v največi nevarnosti, in toraj je Nečásek tolikanj priporočal zmožnim učencem, naj se vadijo zvesto spolnovati svoje dolžnosti, ktere jim nakladajo šolske postave, češ, tako se najbolje pripravljajo za prihodnji stan, v katerem naj potem delujejo sebi in drugim na čast in blagor.

Strast — gotova propast. Gorjé mladenču dijaku, kateri išče si slave strastno po poti razberzdane prostosti, po cesti razuzdane samopašnosti. Dijak zdívja ter pogine navadno prevred. Blagor pa mladenču, kateri se v gimnaziji privadi marljive delavnosti: navadno postane tak marljivo delaven tudi v svojem moškem stanu. Dela ne boj se:

Delavnost sama pelje človeka k častnemu miru.

Vernost in vestnost ste človeku najboljši družici v življenji in po smerti ga pripeljete k večni slavi. Zlata prav res je svoboda mladenču, kteremu radovoljno pravilo v življenji je: „Kar smém, to dém“. Kar mi vera veleva, kar stan po vesti dopušča, to delam in sicer rad ter dobre volje. Tak temnim svojim delom dobiva bliščobe, ktera nikdar ne ugasne. — In sveta dolžnost učiteljem in gojiteljem je, mladino buditi in napeljevati k tej blagoviti delavnosti. Koliko hudega jo ovarujejo, koliko dobrega po njej vzrokujejo!

Nič ne stori zató, da hvalil bi svet te: pa vendar
Marno pečaj se z vsem, kar koli ti hvalo prinaša.

— * —

Sperva je sladka lenoba, poznej ti čast pokončuje,
Terda v začetku sicer, al hvalo donaša marljivost.

K taki hvalni marljivosti je vzbujal šolsko mladino Nečásek, najbolj s tem, da je kakor marljivi gospodar vedno sam zverševal zvesto svoje dolžnosti.

Potapljavec.

„Učiteljski Tovariš“ govoreč o občnih lastnostih teles, je omenil pri neprodinosti, potapljavke. Morebiti bo katerim bralcem tovarševim vstreženo, če o tem aparatu bolj natanko spregovorimo. Učitelj stori mikavno razlaganje iz naravoslovja le s tem, da v izgledih pojasnuje teoretični uk.

Človekovo telo je tako vstvarjeno, da le na poveršji zemlje more živeti, kakor se ptica le v zraku in riba le v vodi dobro počuti. Če se človek prederzne dvigniti se za nekoliko časa v zrak, ali podati v globočino voda, je kmalo primoran verniti se zopet nazaj na poveršje zemlje, in sme biti vesel, če je zdrav in nepokvarjen prišel iz elementov, za ktere ni vstvarjen.

Toda hrepenenje po zakladih, po bogastvu, je od nekdanj oserčevalo človeka, da se je podal iz dobičkarije v naj večji nevarnosti, spodbujalo pa je tudi njegov um k novim iznajdbam. Taka je tudi s potapljavko.

Ne bomo natanko popisovali zgodovine, le nekoliko hočemo omeniti o tej iznajdbi. Že Taisnier, rojen l. 1509 v Henegau, pripoveduje o velikem čudu, da sta dva Gerka pričo cesarja (Karola V.) in več ko 10.000 ljudi šla z gorečo lučjo pod kotel in se pod njim potopila v vodo, čez dolgo časa pa sta zopet prišla na poveršje, toda luč je še gorela in čisto nič se nista zmocila. — Tu imamo že popolno potapljavko. Anglež Halley, rojen l. 1656., je ta aparat popravil in bolj priročni storil. Se vé, da je bila do sedanjega časa še bolj popravljena potapljavka posebno v tem, da ste na verhu napravljene dve cevi; po eni se sprideni zrak izpušča, po drugi pa, ktera stoji v zvezi s pumpo stiskalko, se nadomestuje s čistim zrakom.

Kdor je predlansko leto hodil po dunajski razstavi, je gotovo tudi zapazil prečudno človeško obleko, rujavo kakor iz vstrojenih koz narejeno, glava je debela in ima silno velike in močne steklene oči. Marsikdo je postajal pri teh opravah in je popraševal: čemu pa je to?

To je obleka za potapljavce, v kateri se, ali pod potapljavskim zvonom, ali pa tudi brez njega podajo v globočine morja in ondi morejo dalje časa živeti in delati.

Tako potapljavsko kapo, v kateri se more hoditi in sopsti tudi na dnu morja, je popisal že rimski pisatelj Vegecij (l. 375 p. K.). Bila je narejena iz terdega usnja in je bila po cevi v dotiki s poveršjem, da se je moglo sopsti. Bistveno toraj smo dan danes še ravno na tistem stališču, kakor nam ga to skoraj že 15 sto let staro delo popisuje, akoravno je ta oprava zdaj dosegla že veliko popolnost.

V Londonu je politehničen ustav, kateri ima vse pripomočke, da se vede in umetnija tudi bolj zanimive store. V dolgi sobani, kjer so razpostavljeni mnogi modeli strojev in družih koristnih iznajdeb, se vidi

velik kotel iz cinka, kateri je napolnjen s čisto vodo. V sredi je kotel globok ko vodnjak. Zraven na nekem stebru visi na močni verigi in žerjavu potapljavski zvon, podoben je železnemu čebelnjaku in tehta 60 centov. Kdor je zadosti pogumen in se ne prestraši nekakih posebnih občutkov, lahko se spusti pod tem zvonom v globoki kotel.

Tudi jaz sem to poskusil, piše Alfonz Esquiros, in po tem poskusu sem le želel, da bi imel kdaj priložnost podati se tudi na dno morja. Šel sem toraj, pravi dalej, v Plymouth, kjer delajo vsaki dan štirji potapljavci. Tukaj sem imel priložnost, soznaniti se z globočino in dnom morja.

Delalci potapljavci, kateri so vedno tolikim nevarnostim izpostavljeni, pa niso nič bolje plačani kakor drugi dningarji, težko si kdaj več prislužijo kakor 20 do 25 šilingov na teden. Včasih se vé, da tudi nobena zaslužka nimajo, posebno kadar vihar razsaja, pa tudi če je poveršje mirno, morajo večkrat počivati, kajti akoravno je poveršje mirno, je vendar v globočini velikokrat hud naval, da ni mogoče delati pod vodo. Po letu delajo potapljavci navadno od sedmih zjutraj do poludne, in od ene do šestih zvečer. Akoravno so toraj skoraj celi dan pod vodo, jim vendar na videz nič ne škoduje tako življenje, le to, da so noge vedno v vodi, jim vzrokuje nekatere bolezni. Vsi potapljavci pa sploh veliko jedo in terdijo, da je stisnjeni zrak dober pripomoček zoper gluhobo in jetiko.

Obleka potapljavčeva je narejena iz enega samega kosa elastične ali vlačljive gume, ima hlačnice in rokave, in je nepremočna. V to opravo se vstopi kakor v vrečo. Zgornji del se tesno okoli vratu preveže in za pest se dene močen gumi-elastičen obroč, kateri se tako tesno okoli zapesti prime, da le ena kaplja v rokava priti ne more, ki sta že sama na sebi prav tesna. Obujejo se svinčeni čevlji po deset funtov težki. Na glavo denejo volnato kučmo, okoli vrata na pleču pa nekaj vratnik iz cinka, ki ima bakren obrobek. Ta obrobek ima več luken, v katere se vertala priterdijo. Že taka oprava je zadosti čudna, in nevajeni bi se v nji mogel komaj gibati, toda zdaj pride še poglavitno. Postavi se na glavo neka čelada, katera ima oči iz debelega močnega stekla, in usta, skozi katera se pa nič kaj dobro dihati ne da. Ta čelada se prav tesno z vertali na zavratnik priterdi. K vsi tej opravi pride še pas z močnim velikim nožem, bodalu podobnim. Pa vse to še ni zadosti, v sami tej obleki bi potapljavec nikakor ne mogel priti v globočino, bil bi prelahak. Naložita se mu zdaj na herbet in na persi dva svinčena kosa po 40 funtov težka. Prav čuden je potapljavec v tej opravi in smešno je gledati to prikazen, kadar se giblje. Zgorej omenjeni pisatelj pravi: ko sem ko potapljavec napravljen videl svojo senco na boku ladije, smejati sem se moral sam sebi. Še bolj pa me je osupnil votli in zamolkli

glas v čeladi kedar sem spregovoril, pa ker sem bil že popolnoma napravljen sem se vendar hotel spustiti v morje. „Kar kdo hoče, tudi zamore“, mi je odgovoril potapljavec, ki me je napravljaval in me v vsem potrebnem podučeval kako naj se v vodi obnašam. Pokazal mi je, kako morem z enim samim prijemom oprostiti se svinca, in da se potem vzdignem hitro na poveršje. (Dalje prih.)

Iz šole za šolo.

V o d a.

Učitelj postavi na mizo kozarec vode, in govori: Vidite, otroci, tù je kozarec vode; brez truda lahko vzamem nekaj vode iz kozarca; če perst v vodo pomočim, ne čutim nikakoršnega zaderžka, in če kozarec le nekoliko nagnem, se voda v njem tudi položi v novo lego kozarčevo; ako pa bi kosarec nekoliko bolj nagnil, iztekla bi voda iz njega. Voda je tedaj gibljiva, in se prav lahko sim in tje devlje. Ako vodo vlijem iz enega kozarca v drugega bolj tankega ali ploščnatega, se tudi voda udaja novi podobi. Voda kaplje, tedaj je kapljiva kakor več drugih takih teles. Katera telesa so še kapljiva? Voda pa ima še druge znamenite lastnosti. Vidite, tù imam kamenček (ali kak denar) in ga spustim v vodo; kaj se je zgodilo? Kamenček je šel v vodo na dno kozarca, pa se vendar ni skrnil, še ga vidimo. Skozi vodo vidimo kamenček — voda je tedaj prezorna. Kakšno barvo ima mleko, vino, pivo, kakšno pa voda? Voda nima barve! Ako vodo denemo na jezik in jo pokusimo, ne moremo reči, da bi imela tak pa tak okus; ni sladka, pa tudi ne kislá, pravimo da voda nima okusa; če vodo povohamo, čutimo da nima duha. Povejte mi sedaj vse lastnosti vode? Kakšna je voda? Voda je kapljivo tekoča, prezorna telesnina, ki nima barve, okusa in tudi ne duha.

Vediti pa moramo, da ima le čista voda te lastnosti; voda v vodnjakih ali studencih in v rekah ni nikoli prav čista, ker ji je vedno več ali maj drugih stvarí primešanih, in te stvari tudi storé, da ima voda barvo, okus in duh.

Bolj čista voda je deževnica in snežnica. Deževnica in snežnica je mehka voda zato, ker nima drugih (rudninskih) stvarí v sebi. Voda, ki ima rudninske stvarí v sebi, je rudnina, in je težja od čiste vode.

Najčistejša voda pa je tako imenovana prekapana (destilirana) voda. Ta nima več v sebi tistih drobcev, ki jih je imela pred prekapanjem. Voda se namreč pod ognjem izpuhti v soparico ali v vodeni prah, kateri se vleže skozi merzlo cevko, na kateri se zopet izbere v vodene kapljice. To vidimo tudi pri kuhi. Kaplje, ki se usedajo na pokrov ali

na reno, s katerim je pisker pri ognji pokrit, so popolnoma čista, prekapana (ali prežgana) voda, če tudi so te kapljice izpuhtele iz kake osoljene juhe. Na notranjem pokrovu vroče posode, kjer se kava kuha, ne visé kavine kaplje, ampak čiste vodene kaplje, ki so popolnoma brez vsega okusa. Prekapanje (destilacija) ni tedaj nič drugega, kakor puhtenje tekoče vode v soparico in potem zgoščenje vodene soparice zopet v vodo. Vsako hlapenje je prekapanje.

Dopisi in novice.

Iz Rajhenburga. Učiteljsko društvo za okraje: Kozje, Sevnica in Brežice bode imelo 11. februarja t. j. v četrtek po pepelnici svoj drugi redni shod v Rajhenburgu. Na dnevnem redu je: 1. Poverjenje zapisnika od 12. novembra l. 1874. 2. Zaostalo poročilo blagajnikovo. 3. Poročilo delegata (g. Jamšek) o zborovanji »Lehrerbunda« v Ljubnem. 4. O zgodovini Slovencev (g. J. Kunstič). 5. O živinoreji (g. Kokot). 6. Zemljepisje v ljudski šoli (g. Jamšek). 7. Volitev dveh delegatov. 8. Vplačevanje društvenine. 9. Petje.

Iz Šent-Jerneja na Dolenjskem. »Nar. šola« v Ljubljani je poslala naši šoli garnituro uteži in posod po novi meri, stenski zemljevid Avstro-Ogerske na platnu, zemljevid Kranjskega in raznih učnih pripomočkov: svinčnikov, tek, peres i. t. d. Ko se za to pripomoč skazano naši šoli vljudno zahvaljujem, ne morem drugače, da ne izrečem želje, naj bi tudi druge šole in učitelji pristopili »Narodni šoli«, ker s tem bodo naklonili svoji šoli samoučil, katerih se pa ubožnejši iz med učencev ne morejo omisliti.

Našo narodno šolo so obiskali c. k. dež. šolski nadzornik, g. R. Pirker, ter bili dopoldan in popoldan v šoli in otroke spraševali. — Da ste mi zdravi!

Iz seje c. k. dež. šolsk. sveta dne 10. decembra 1874. Reševaje sporočilo o učiteljski skupščini bivši 21. 22. 23. in 24. septembra l. 1874 zaključuje se naslednje:

1. Učni čerteži za razdeljene enorazredne, za nerazdeljene enorazredne, za dvoje -, troje -, četvero -, petero -, šestero - in sedmero razredne ljudske šole se odobrujejo in se stoperv razglašujejo. (Dež. učit. skupščina je te čerteže v nekaterih rečeh predruščila, sicer pa za podlago vzela vzorne čerteže, katere je sl. c. k. ministerstvo dne 18. maja 174 št. 6549 razglasilo.)

2. Odobreni čerteži veljajo na tukajšnjih lj. šolah s 1. svečanom l. 1875.

3. Učni čerteži za meščanske šole in osmero razredne ljudske šole, ostajajo za sedaj nespremenjeni, kakor jih je razglasilo c. k. ministerstvo.

4. C. k. okrajni šolski sveti naj skerbe, da dobi vsaka šola primerno telovadišče.

5. C. k. okraj. šl. svetom se pove, da naj se po šolah, ki nimajo svojega telovadišča, v telovaji dotle, dokler se ne dobi telovadišče, izpeljujejo le redne in proste vaje; po zimi v šolski sobi, po letu pa na kakem prostoru blizo šole. Deželni šolski svet si prihranjuje pravico od primerljeja do primerljeja oproščevati podučevanja v telovaji učitelje, ki zarad visoke starosti ne morejo tega storiti.

6. Sklepovanje deželne skupščine:

Odbor deželne skupščine naj pregleda stensko abecedo, slovenska in nemška berila in slovnice, in potem naj stavlja dež. šl. svetu nasvete o njihovi pre-

delavi, oziraje se pri tem na nasvete, sprejete v deželni skupščini, in gledé na nove učne čerteže, jemlje se v vednost.

7. Želja deželne skupščine, da naj se pri izdaji računíc dr. viteza Močnika priderže latinska imena n. p. divisor, in da naj se slovenska devajo pod oklep, naznanja se imenovanemu pisatelju.

8. Želja deželne skupščine, naj se na platnice pisalnih knjžic namesto drugih manj važnih reči, tiska zemljevid Kranjskega, naznanja se tukajšnjim založnikom.

9. Da se izvrši §. 71 šl. in uč. reda dne 20. avg. l. 1870, oziroma dostavek dež. šol. sveta dne 8. oktobra l. 1870 št. 316 ukazuje se, da mora vsaka šola imeti učila, katera naznanja deželna skupščina, in zapisek teh učil naj se daje okrajnim in krajnim šl. svetom in ljudskim šolam.

10. Kar se tiče prošnje dež. učit. skupščine, da se napravi pripraven stenski zemljevid Kranjskega, predlagalo se bode to sl. ministerstvu v sklepopvanje, preden se kaj več v tej reči vpelje.

11. Sklepopvanje dež. učit. skupščine: da naj bode ljudsko šolstvo državna naprava — ali da se §. 55. derž. šolske postave tako prenaredi, da se določi naj manjša plača učiteljem, pod katero ne bi imela segati ni ena dež. postava — ali da se dežel. postava 29. aprila 1873, št. 22. dež. zak. tako prenaredi, da se zviša plača učiteljem na ljudskih in meščanskih šolah, in da imajo tudi vodje enorazrednih lj. šol. opravilne doklade, predlaga se ministerstvu s to opazko, da prvega sklepopvanja deželni šolski svet ne more priporočevati. (Vzroki: Razmera ljudske šole do soseske, oziroma do dežele in sedanja zakonodaja.) Pač pa dež. šl. svet močno želi, da se poviša učiteljska plača, da se tukajšno ljudsko šolstvo hitreje kvišku dvigne, in vzlasti, da se odpravi pomankanje učiteljev.

12. O nasvetu dež. skupščine, da bi se namreč v pripravljavni tečaj za učiteljišče jemali dečki pri 13. letih, ki bi potem v dveh letih šolo zdelali, ničesa se sedaj ne ukrene.

13. Nasvet, da bi se olajšave, privoljene učiteljem, tudi dajale učiteljskim pripravnikom, predlaga se slav. ministerstvu, da se blagovoli na to ozirati.

14. Nasvet, da bi se §. §. 33 in 34 dež. post. 29. aprila 1873, št. 22. derž. zak. prenaredila, prezira se; a gledati se ima na to, da se pri novih šolskih poslopih potreben ozir jemlje na učiteljska stanovanja.

15. Nasvet deželne skupščine za obstanek enoletnega praktičnega tečaja jemlje se v vednost, in vsled ministerskega ukaza 26. maja 1874 št. 7114 se bode nanj oziralo.

16. Že deželni šolski svet je skerbel, da so se podučiteljske službe, kolikor moč spremenile v učiteljske službe, tedaj je želja učit. skupščine v tej reči kolikor toliko spolnjena.

17. Nasveti deželne skupščine zastran štipendij učit. pripravnikov in dostojnega poslopja za učiteljišča so sedaj brez predmeta, ker je že vlada na to gledala.

18. Nasvet dež. skupščine, da bi se tudi za Kranjsko, kakor se je za Istro že zgodilo, sklenila novela k šolski postavi o nadzorstvu, da bi se namreč zoper zanikarne krajne šolske svete postopalo, ali da bi se na troške šolske občine postavil administrator, predlaga se ministerstvu za uk in bogočestje.

19. Okrajnim šolskim svetom naj se nalaga: a) naj skerbe, da se vpelje celodnevni poduk, naj se napravijo nove ljudske šole, oziroma potovalne šole; b) naj si prizadevajo, da soseske, ki imajo dati derva za kurjavo, to store pred začetkom šolskega leta, ali naj denar za to dajo o pravem času. Sicer

se pa okrajnim šolskim svetom vnovič zaterjuje, da gledajo strogo na to, kako učitelji spolnujejo svoje dolžosti, vzlasti zastran vradnih pisanj, da nadzorujeje postavo zastran šolskega obiskanja, učnega časa, izpuščenja otrok iz šole, da izveršujejo obravnave zastran šolskih zamud, sploh da čujejo nad zvestim spolnovanjem državnih in deželnih postav.

20. Vsake tri mesce naj okrajni šl. sveti poročajo od obravnave zastran šolskih zamud.

21. Knezoškofijsko redništvo se bode naprosilo, naj dela na to, da se duhovni derže ur za verski nauk odločenih in da naj v šolskih urah ne podučujejo za prvo spoved in prvo sv. obhajilo, ker to bega šolski red.

22. Razrednica se sedaj ne bode predružačila, ker ima odbor dež. skupščine nalog, da pregleduje obrazce za vradne spise in predlaga prenarredbe dež. šl. svetu.

23. Nasvet za odpravo šolnine je brez predmeta, ker se pričakuje najvišje poterjenje postave, katero je v tej stvari predlagal kranjski deželni zbor.

24. Okrajni šl. sveti naj skerbe, da bode pri vsaki šoli drevesnica.

25. Ministerski ukaz 25. februarja 1872 št. 1972 že določuje, da so pošiljlatve šolskega ravnateljstva do ravnateljstva poštnine oproščene, tedaj se bukve iz okrajnih šolskih bukvarnic lahko pošiljajo pod tem naslovom, in tako odpade potreba posebne postave o tej reči.

26. Prošnja učit. skupščine, da bi davkarije pobemale šolnino in naklade za šole, in učiteljem plače po redu izplačevale je glede ukazov v 1. delu brez predmeta, in le, ko bi davkarije učiteljev redno ne izplačevale, ukrenilo se bode potrebno.

27. Prezira se nasvet za prenarredbo dež. postave 29. aprila 1873, kar se tiče vstanovljenja in zderževanja ljudskih šol.

28. Nasvet dalej, da bi zastran pokojnine učit. osebja na meščanski šoli in njih vdov in sirot veljale tudi določbe dež. post. 29. aprila 1873 št. 22. dež. zak. je brez predmeta, ker postava že tako za to govori.

29. Nasvet, da bi se vodstvo šol vzelo katehetom in izročilo učiteljem, je brez predmeta, ker na nobeni večrazredni šoli ni katehet vodja.

30. Nasvet, da bi se za okraj. šl. nadzornike predlagale le osebe izmed lj. učiteljev, jemlje se v vednost.

V tej seji se šolnine oprošča 8 učencev in 2 učenki na vadnici. — Prošnja, da bi se neki učilni pripomoček za poduk v branji priporočal, se tako rešuje, da se to z ozirom na minist. ukaz 25. marcija 1873 št. 1418 ne more zgoditi, dokler ni dopustljiv. — Sklepa se: Udje okrajnih in deželne skupščine dobivajo tam, kjer se ne vozijo po železnici, za miljo sem in tje jeden gl. potnine. Za železnico se jim dovoli plačilo 2. reda in tudi voznja na kolodvor ali potnina na vozu. Več kot 1 gl. za miljo se vsega skupaj ne daje. Dnina gre pa po §. 44. dež. post. dne 29. aprila 1873. I. le poslancem iz okrajne v deželno skupščino in je 3 gl. Potnino dobivajo le tisti udje okrajne in deželne skupščine, in dnino le tisti odposlanci iz okrajne v deželno skupščino, ki stanujejo pol milje od kraja, kjer je skupščina. — Učiteljska vdova Marija Zalokar dobiva pokojnino; zastran drugih reči, za katere prosi, se prošnja vrača, da se dopolni. — Nek učitelj bo dobival pokojnine 100 gl. in sicer 50 gl. iz grajščine Zatiške, ki spada k verski zalogi, 50 gl. pa iz kranj. pok. zavoda, kar povrača soseska. — Na Selih pri Šumpergu in v Borovnici se bode dajala nagrada za podučevanje iz prihodkov spraznjene učit. službe.

— Srednje šole na Spodnjem avstrijskem bodo končale šolsko leto že 15. julija, prihodnje leto pa 1. julija.

— Na Dunaju 21. januarja. »Volksfreund« ima naslednjo korespondenco iz Dunaja (menda je oficijozna): »Določba Spod. avst. dež. šolskega sveta, vsled katere imajo verski učitelji v ljudskih šolah iz veronauka spraševati tudi vpričo svetnih šolskih nadzornikov ali vladnih oseb, je bila po cerkveni višji gosposki naznanjena duhovščini, da se po nji ravna. Cerkvena višja gosposka je gotovo z britkim srcem tukaj prijenjala, ker dobro ve, da stanje verskih učiteljev v tem slučaju nasproti svetni šolski gosposki ni nič kaj prijetno, še manj pa razveselivno. A stvar se je resno in zrelo preudarjala in s pastirsko modrostjo se je v tem razsodilo »ne secus novissima sint pejora prioribus.« Verski učitelj bo tedaj, ko pride na to, spraševal v božjem imenu. Ko bi kak gospod šolski nadzornik prestopil postavne meje, bode veroučitelj vedel stopiti mu nasproti; — spraševanje bi bilo končano.

Vprašanja tedaj, ki se tičejo te stvari, so toraj močno odveč, ako duhovščina spoštuje izrečeno voljo višjega pastirja.«

To piše tedaj »Volksfreund«. Iz lastne skušne vemo, da pri nas na Kranjskem v tej stvari dva duhovna enako ne mislita. V tej reči ima vsak svoj prav. Eni namreč pravijo: »Principiis obsta«, drugi pa: »Delajmo, dokler je čas in povesod, kjer je prilika».

— V saboto 30. p. m. ob 4. popoldne smo spremili prežalostnega serca truplo ranjkega g. dr. Coste na pokopališče k sv. Krištofu. Žalostni stojimo na njegovi gomili, in štejemo može, ki so šli pred nami v neznano večnost, in nas zapustili v tem času, ko bi nam bili tolikanj potrebni umni in hrabri boritelji. — Toda naša pomoč v imenu Božjem!

 Nar. šola in Schulpfennig imata oba isti namen, podpirati šolstvo na Kranjskem. Eni se v tej zadevi obračajo na „Narodno šolo“, drugi na „Schulpfennig“, nekateri na oboje društev. Narodna šola je starejša, a „Schulpfennig“ ima več podpore, tedaj tudi več storiti more. Oboje društvo pa nabira darov raznim načinom, nabrano pa potem razdeljuje.

V nekakem obziru je pri nas oboje društvo potrebno. Narodnjaki ne dajejo svojih darov radi „Schulpfennigu“, niti Nemci svojih „Narodni šoli“. Ker je pa dvoje društev, pa vsakdo lahko po svojem okusu kaj za šolo stori. — Ker je dolžnost v šolo hoditi občna, je pač potrebno, da se šolstvo podpira; šola brez potrebnih učil, in pa kovač brez kladiva je skoraj jedno in isto. Ljubljanska hranilnica je dosihdob podpirala oboje društvo. Storite tudi drugi tako!

Razpisi učiteljskih služeb.

Na dvorazredni ljudski šoli Čermošnicah, in v Trebnem druga učiteljska služba; plače je 400 gl. in pri drugi od l. 1876 po 450 gl.

Prošnje do 10. februarja pri dotičnih krajnih šolskih svetovalstvih.

— Na 4razredni ljudski šoli v Kočevji se vsled ukaza slav. c. k. deželnega šolskega sveta nadučiteljeva služba vnovič razpisuje. Plače je 600 gl., opravilne doklade 100 gl. in 80 gl. stanarine. Prošnje v 6 tednih pri krajnem šolskem svetu v Kočevji.

C. k. okrajni šolski svet v Kočevji 16. januarja 1875.

Premembe pri učitelstvu.

G. Valentin Krek, učitelj v Komendi pri Kamniku, gre začasno v pokoj.

Listnica: „Der kleine Zeichner v. Tretau“, knjiga ta nam je pošla. — Preden drugo iz „Lipske pri Klinkhardt“ naročimo, bi vendar radi vedili, koliko iztisov n. p. nam gre naročevati. — Kdor tedaj želi to knjigo, naj se pri nas oglasi; bomo skušili, da mu vstrežemo.